

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Jennifer Hood
010-224 44 98

BESLUT
2014-11-03

Diarienummer
511-6561-2014

Sida
1(8)

Beslut om ändrade föreskrifter för naturreservatet Tranhult i Borås kommun

Innehåll

Beslut om bildande m.m.
Syfte
Beslut om föreskrifter
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Ärendets handläggning
Skälen för beslut
Upplysningar
Ersättningstalan
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan
Bilaga 4. Besvärshänvisning O4
Bilaga 5. Sändlista

Administrativa uppgifter

Namn:	Naturreseptet Tranholt
NVR ID	2000540
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Borås
Ungefärlig mittpunkt	N 6385583, E 3668760 SWEREF99
Fastigheter och ägare:	Tranhult 1:24: Rune Gustafsson och Anders Gustafsson, Tranhult 11, 515 93 Seglora
Nyttjanderättsinnehavare:	---
Areal (ha):	2,4 ha
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Natura 2000-beteckning:	SE0530099
Naturgeografisk region:	21b. Sydvästra Sveriges kuperade barr- och lövskogslandskap, södra Västergötlands sprickdalsområde
Objektskategori:	Sö, skog av särskilt värde för flora och fauna
IUCN-kategori:	0. Områden som ej kan klassificeras enligt IUCN:s system

Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808).

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet ska vara Naturreservatet Tranhult.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m..

Länsstyrelsen har tidigare beslutat om följande områdesskydd som berör det nu bildade naturreservatet:

- naturreservat enligt 7 och 12 § naturvårdslagen den 11 januari 1984, dnr 11.1211-386-83, 83-204

Länsstyrelsen beslutar att ovanstående beslut från 1984 ersätts med nu aktuellt beslut när detta vunnit laga kraft.

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- Skydda brantområdets geologiska strukturer.
- Bevara de värdefulla livsmiljöerna ädellövskog med rik flora och barrblandskog med hotade kryptogamer.
- Strukturer som död ved och grova lövträd ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsamt tillstånd.
- Bevara följande inom området förekommande naturtyp, Ädellövskog i branter (9180), som ingår i EU:s nätverk av Natura 2000-områden, i gynnsamt tillstånd.

Syftet ska tryggas genom att:

- All skog skyddas mot avverkning och får utvecklas fritt.
- Gran ska tas bort i lövskogen.
- Ingen återplantering av barrträd, naturlig lövföryngring gynnas.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Uppföra byggnad eller anläggning.
2. Anlägga väg.
3. Anlägga luft- eller markledning.

4. Anordna upplag.
5. Borra, gräva, schakta, utfylla, tippa, dika eller dämna.
6. Avverka eller utföra annan skogsbruksåtgärd.
7. Ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle.
8. Använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel.

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel och som framgår under B.
- Vid reparation och underhåll av befintliga vägar.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas.

1. Sätta upp informationstavlor.
2. Gallra och röja i den mån fastighetsägare och innehavare av särskild rätt inte, efter samråd med förvaltaren, själv utför dessa åtgärder.
3. Genomföra undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I den till detta beslut hörande skötselplanen (bilaga 3) framgår i detalj var anordningar ska utföras och åtgärder vidtas.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 §)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Framföra motordrivet fordon annat än i samband med uttransport av fällt vilt med s.k. älgdragare eller motsvarande.
2. Ställa upp husvagn eller husbil.
3. Göra upp eld.
4. Skada eller ta bort döda träd och vindfällan.
5. Samla in mossor, lavar, insekter och svampar, *med undantag för matsvamp*, samt gräva upp kärlväxter.
6. Skada eller göra åverkan på levande träd och buskar.
7. Utplanterar växt- eller djurart.
8. Medföra okopplad hund.

Föreskrifter enligt C ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.
- När Länsstyrelsen, eller den Länsstyrelsen utser, genomför naturinventeringar vilka även kan innebära insamling av arter i vetenskapligt syfte.

Beskrivning av naturreservatet

Reservatet utgörs av en skogsbevuxen sydöstvänd brant intill ån Viskan. När havet nådde som högst efter inlandsisens avsmältning var Viskadalen en smal fjord. De gamla sedimenten från fjordbotten och rasmaterial från bergbranten har skapat en god jordmån för en artrik lundflora. Lövskogen i branten består av lind, ek, ask, alm och hassel. Kärlväxtfloran är rik med många lundarter som visar på höga skogliga naturvärden och här finns även skyddsvärda mossor och lavar. En del av ekarna är gamla och grova och här finns gott om död ved i olika former. Den nedre delen av branten ingår i en betesfälla och här växer lövskog av lind, ask, björk, rönn, asp och ek med bitvis stort inslag av gran och tall. Ovanför ädellövbranten växer barrdominerad blandskog med en hel del död ved. Även här finns mossor som indikerar skogliga naturvärden. Området har måttliga friluftsvärden men är av stort värde för naturstudier.

En mer utförlig beskrivning av området lämnas i skötselplanen.

Planeringsbakgrund

Området skyddades som naturreservat 1967, med revidering av gränser och föreskrifter 1984, i syfte att bevara brantens geologi och biologiskt rika lövskog. Området ingår i Natura 2000. Reservatet ligger inom 100 m strand-skydd för Viskan. Större delen av området är utpekad som klass 2 i Länsstyrelsens lövskogsinventering. Det finns tre inventerade skyddsvärda träd i området, en ek och två almar. Reservatet ligger inom regionalt värdefullt odlingslandskap vid Seglora. Inga riksintressen berörs.

Ärendets handläggning

Länsstyrelsen genomförde 2013 en revidering av den gamla skötselplanen och i samband med detta uppmärksammades att även barrskogen inom reservatet har höga naturvärden i form av död ved och hotade arter. I beslutet från 1984 var avverkning av barrskog tillåtet. Ingen ersättning har tidigare betalats ut till markägarna. För att skydda all skog inom reservatet, även barrskogen, behövde ett nytt beslut tas med nya föreskrifter. Länsstyrelsen tog därför kontakt med markägarna i februari 2014 för att inleda förhandling om ersättning.

Rune Gustafsson och Anders Gustafsson har den 10 april 2014, som berörda markägare, förelagts enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m m att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan.

Förslaget till naturreservat har den 10 april 2014 remitterats till Borås kommun, SGU och Skogsstyrelsen. SNF Södra Älvsborg, Borås Naturskyddsförening, Väst kuststiftelsen, LRF, Västergötlands botaniska förening, Naturhistoriska museet, Västergötlands ornitologiska förening och Borås fågelgrupp har den 10 april 2014 fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Yttrande har kommit in från Kommunstyrelsen i Borås Stad, Miljö- och konsumentnämnden i Borås Stad och Skogsstyrelsen. Alla tillstyrker förslaget. Nämnden påpekar att tillgängligheten är viktig. En av stigarna i området går bitvis i svår terräng och nämnden anser att om den slingan ska vara skyltad så bör stigen säkras. Länsstyrelsen kommer inte att markera den stigen på kartor, utan endast den större, iordninggjorda stigen.

Avtal om intrångsersättning har tecknats med markägarna i oktober 2014.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Området är skyddat som naturreservat sedan flera decennier p g a de höga botaniska värdena i branten. I det tidigare beslutet står att botanister uppmärksammade området redan i början av 1900-talet. 1947 fick Naturskyddssällskapet i Borås rätt att utföra skötselåtgärder i branten och 1967 fridlystes det p g a sin skönhet, rika flora och märkliga beskaffenhet. Tidigare krävdes tillstånd från Länsstyrelsen för att avverka lövträd, medan det var helt fritt att avverka barrskog. Vid översynen av den gamla skötselplanen uppmärksamade Länsstyrelsen att barrblandskogen i övre delen av branten har lämnats i huvudsak orörd så pass länge att det har utvecklats barrskogsvärden. Därför bedömer Länsstyrelsen att hela området ska skyddas genom förbud mot avverkning. I den gamla skötselplanen stod att det var markägaren som svarade för eventuell avverkning av barrträd för att gynna lövskogsvegetation. Initiativ kunde även tas av naturvårdsförvaltaren. Länsstyrelsen anser att det är lämpligare att förvaltaren ansvarar för skötseln inklusive avverkning av barrträd i lövskogen. För att uppnå detta, d v s att all skog i området skyddas mot avverkning och att Länsstyrelsen som förvaltare tar ansvar för skötseln, bedömer Länsstyrelsen att det krävs ett nytt beslut med ändrade föreskrifter och en reviderad skötselplan.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå de av riksdagen antagna miljömålen Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv.

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB innebär så begränsade kost-

nadmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för konsekvensutredning av regelgivning.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturreservatet. Om det finns synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap 7 § miljöbalken).

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- För att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-området krävs tillstånd. Undantag är verksamheter eller åtgärder som direkt hänger samman med, eller är nödvändig för, skötseln och förvaltningen av det särskilda bevarandeområdet. Länsstyrelsen får lämna tillstånd endast om vissa villkor är uppfyllda. (7 kap 28a, 28b och 29 §§ miljöbalken). Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsförfordningen.
- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskyddsförfordningen.
- Strandskyddsbestämmelser enligt 7 kap miljöbalken.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Förvaltningen ska ske i samverkan med markägarna.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Ersättningstalan

Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Mark- och miljödomstolen som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31 kap 13 § miljöbalken lämnas in till Mark- och miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i Borås tidning.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i Länsstyrelsens författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bifogat formulär O4.

I detta ärende har länsöverdirektör Lisbeth Schultze beslutat. Naturvårds-
handläggare Jennifer Hood har varit föredragande. I handläggningen har
också deltagit naturvårdsdirektör Sven Swedberg, funktionschef Johan Jan-
nert, antikvarie Lisa Ragnarsson, länsarkitekt Nirmala Blom-Adapa och
länsjurist Jonas Ledelius.

Lisbeth Schultze

Jennifer Hood